

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 382/2020-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Ščurym, Mierová 1725, Čadca, a maloletého [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného zákonným zástupcom [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základných práv podľa čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1, čl. 4 ods. 3, čl. 32 ods. 4 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 3, 4, 5, 12 a 18 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Em 4/2019, uznesením Okresného súdu Čadca č. k. 5 Em 4/2019-180 z 9. januára 2020, uznesením Okresného súdu Čadca č. k. 5 Em 4/2019-183 z 9. januára 2020 a uznesením Okresného súdu Čadca č. k. 5 Em 4/2019-185 z 9. januára 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] a maloletého [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, sťažnostná argumentácia a návrh rozhodnutia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. mája 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), a maloletého [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletý“), pre namietané porušenie základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základných práv podľa čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1, čl. 4 ods. 3, čl. 32 ods. 4 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 3, 4, 5, 12 a 18 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Em 4/2019 (ďalej aj „napadnuté konanie“), uznesením okresného súdu č. k. 5 Em 4/2019-180 z 9. januára 2020, uznesením okresného súdu č. k. 5 Em 4/2019-183 z 9. januára 2020 a uznesením okresného súdu č. k. 5 Em 4/2019-185 z 9. januára 2020.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že na okresnom súde bolo vedené napadnuté konanie o výkon rozhodnutia na podklade rozsudku okresného súdu sp. zn. 9 P 6/2019 z 9. mája 2019 (ďalej len „exekučný titul“), ktorým bol maloletý zverený do osobnej starostlivosti matky za účasti sťažovateľa ako povinného a matky maloletého ako oprávnenej na základe uznesenia č. k. 5 Em 4/2019-27 zo 4. novembra 2019.

3. Proti uzneseniu č. k. 5 Em 4/2019-27 zo 4. novembra 2019, ktorým bol nariadený výkon rozhodnutia, podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom žiadal, aby okresný súd odložil výkon rozhodnutia, a navrhol, aby okresný súd zastavil výkon rozhodnutia podľa § 390 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CMP“), lebo sa vyskytli vážne okolnosti, ktoré nastali po vzniku exekučného titulu.

4. V rámci napadnutého konania o výkon rozhodnutia okresný súd nariadil na 9. január 2020 pojednávanie. Na pojednávaní okresný súd rozhodol uznesením č. k. 5 Em 4/2019-180 o zamietnutí návrhu na odklad výkonu rozhodnutia a o zamietnutí návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia podľa § 390 písm. c) CMP. Ďalej uznesením č. k. 5 Em 4/2019-183 uložil sťažovateľovi poriadkovú pokutu vo výške 1 000 eur za nesplnenie povinnosti, ktorá mu bola uložená uznesením č. k. 5 Em 4/2019-27, a za nesplnenie povinnosti zabezpečiť účasť maloletého na nariadenom pojednávaní na účely jeho dobrovoľného odovzdania matke podľa § 382 CMP.

5. Ďalej súd na pojednávaní uznesením č. k. 5 Em 4/2019-185 uložil sťažovateľovi pokutu vo výške 1 000 eur za to, že výzva súdu na splnenie exekučného titulu podľa § 379 ods. 2 CMP z 5. decembra 2019 zostala bezvýsledná.

6. Sťažovateľ namieta všetky tri rozhodnutia okresného súdu vydané na pojednávaní 9. januára 2020, pričom uvádza, že podal proti nim odvolanie napriek tomu, že nie je prípustné. Vo vzťahu k uzneseniu č. k. 5 Em 4/2019-180 uvádza, že okresný súd nedostatočne preskúmal, či naozaj nenastali po vydaní exekučného titulu okolnosti, pre ktoré by súd mohol odložiť výkon rozhodnutia. Uvádza, že matka nie je schopná sa riadne o maloletého postarať, nemá zabezpečené bývanie, matka je údajne psychicky chorá a je spôsobilá ohroziť život a zdravie maloletého dieťaťa.

7. K uzneseniam okresného súdu č. k. 5 Em 4/2019-183 a č. k. 5 Em 4/2019-185 vydaným 9. januára 2020, ktorými boli sťažovateľovi uložené poriadkové pokuty, uvádza, že súd nie je oprávnený uložiť dve pokuty naraz pri jednom úkone a v maximálnej výške, ale ak po porušení povinnosti súd uloží pokutu, ďalšiu pokutu možno uložiť až po tom, čo nedošlo k splneniu povinnosti po uložení prvej pokuty.

8. Sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť aj za maloletého ako jeho zákonný zástupca a žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie označených práv aj vo vzťahu k maloletému. Namieta porušenie práv dieťaťa z dôvodu, že okresný súd nariadil sťažovateľovi, aby maloletého odovzdal matke na pojednávaní nariadenom na 9. január 2020, pretože

vzhľadom na vek dieťaťa (v čase pojednávania 1 rok a 6 mesiacov) považuje za absolútne nevhodné vystavovať ho neznámemu prostrediu pojednávacej miestnosti. Ďalej namieta, že okresný súd neprihliadal na záujem maloletého dieťaťa, ktorého starostlivosť má zabezpečiť matka, ktorá sa o dieťa nezaujíma, nemá vytvorené podmienky pre jeho výchovu a sama nie je schopná sa o dieťa postarať.

9. Dňa 22. januára 2020 sa uskutočnil výkon rozhodnutia, z ktorého bola vyhotovená zápisnica v zmysle § 16 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 207/2016 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých (ďalej len „vyhláška“). Sťažovateľ namieta, že súd odňal dieťa z miesta jeho obvyklého pobytu a vydal ho matke, ktorá si zabezpečuje bývanie v krízovom centre, čo nie je v záujme dieťaťa.

10. K spôsobu odňatia maloletého uvádza, že výkonu rozhodnutia sa zúčastnili osoby, ktoré nemali pri tomto úkone právo byť prítomné, čím sa sledovalo vyvíjanie psychického nátlaku na sťažovateľa, ako aj na maloletého.

11. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom takto:

*„Základné právo sťažovateľov [REDAKOVANÉ]
[REDAKOVANÉ] pre porušenie ochrany pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy SR, na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy SR a na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy SR, na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru a na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru, čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1, čl. 4 ods. 3, čl. 32 ods. 4 a čl. 36 ods. 1 Listiny a podľa čl. 3, 4, 5, 12 a 18 Dohovoru o právach detí postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 5Em/4/2019 porušené bolo.*

Ústavný súd SR ako protiústavné zrušuje uznesenia Okresného súdu Čadca č. 5Em/4/2019-180 zo dňa 9.1.2020, 5Em/4/2019-183 zo dňa 9.1.2020 a 5Em/4/2019-185

zo dňa 9.1.2020 ako i rozhodnutie podľa zápisnice o odňatí dieťaťa podľa § 16 Vyhlášky č. 207/2016 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých zo dňa 22.1.2020 a vec vracia Okresnému súdu Čadca na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi [REDAKOVANÉ], finančné zadosťučinenie vo výške 2.000.- € ako náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú je povinný zaplatiť porušovateľ do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu Ústavného súdu.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi maloletému [REDAKOVANÉ], finančné zadosťučinenie vo výške 5.000.- € ako náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú je povinný zaplatiť porušovateľ do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu Ústavného súdu.“

Sťažovateľ si uplatnil aj nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

12. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9

neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

15. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

16. Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

17. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

18. Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

19. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

20. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač

a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by vzhľadom na osobitné okolnosti mohla byť verejnosť konania na ujmu záujmom spravodlivosti.

21. Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

22. Podľa čl. 2 ods. 2 listiny štátnu moc možno uplatňovať iba v prípadoch a v medziach ustanovených zákonom, a to spôsobom ktorý ustanoví zákon.

23. Podľa čl. 3 ods. 1 listiny základné práva a slobody sa zaručujú všetkým bez rozdielu pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva, politického či iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnostnej alebo etnickej menšine, majetku, rodu alebo iného postavenia.

24. Podľa čl. 4 ods. 3 listiny zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky.

25. Podľa čl. 32 ods. 4 listiny starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti ich vôli iba rozhodnutím súdu na základe zákona.

26. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

27. Podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej

verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

Podľa čl. 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zaväzujú zabezpečiť dieťaťu takú ochranu a starostlivosť, aká je nevyhnutná pre jeho blaho, pričom berú ohľad na práva a povinnosti jeho rodičov, zákonných zástupcov alebo iných jednotlivcov právne za neho zodpovedných, a robia pre to všetky potrebné zákonodarné a správne opatrenia.

Podľa čl. 3 ods. 3 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečia, aby inštitúcie, služby a zariadenia zodpovedné za starostlivosť a ochranu detí zodpovedali štandardom ustanoveným kompetentnými úradmi, najmä v oblastiach bezpečnosti a ochrany zdravia, počtu a vhodnosti svojho personálu, ako aj kompetentného dozoru.

28. Podľa čl. 4 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, urobia všetky potrebné zákonodarné, správne a iné opatrenia na vykonávanie práv uznaných týmto Dohovorom. Pokiaľ ide o hospodárske, sociálne a kultúrne práva, štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uskutočňujú také opatrenia v maximálnom rozsahu svojich prostriedkov a v prípade potreby aj v rámci medzinárodnej spolupráce.

29. Podľa čl. 5 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zaväzujú rešpektovať zodpovednosť, práva a povinnosti rodičov alebo, v zodpovedajúcich prípadoch a v súlade s miestnou obyčajou, členov širšej rodiny alebo obce, zákonných zástupcov alebo iných osôb právne zodpovedných za dieťa, ktoré smerujú k zabezpečeniu jeho orientácie a usmerňovaniu pri výkone práv podľa Dohovoru v súlade s jeho rozvíjajúcimi sa schopnosťami.

30. Podľa čl. 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečujú dieťaťu, ktoré je schopné formulovať svoje vlastné názory, právo tieto názory slobodne vyjadrovať vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom sa názorom dieťaťa musí venovať patričná pozornosť zodpovedajúca jeho veku a úrovni.

Podľa čl. 12 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa za tým účelom sa dieťaťu poskytuje najmä možnosť, aby sa vypočulo v každom súdnom alebo správnom konaní, ktoré sa ho dotýka, a to buď priamo, alebo prostredníctvom zástupcu alebo príslušného orgánu, pričom spôsob vypočutia musí byť v súlade s procedurálnymi pravidlami vnútroštátneho zákonodarstva.

31. Podľa čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, vynaložia všetko úsilie na to, aby sa uznala zásada, že obaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa. Rodičia alebo v zodpovedajúcich prípadoch zákonní zástupcovia majú prvotnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa. Základným zmyslom ich starostlivosti musí pritom byť záujem dieťaťa.

Podľa čl. 18 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa za účelom zaručenia a podpory práv ustanovených týmto Dohovorom poskytujú štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, rodičom a zákonným zástupcom potrebnú pomoc pri plnení ich úlohy výchovy detí a zabezpečujú rozvoj inštitúcií, zariadení a služieb starostlivosti o deti.

Podľa čl. 18 ods. 3 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, robia všetky potrebné opatrenia na to, aby sa zabezpečilo právo detí pracujúcich rodičov využívať služby a zariadenia starostlivosti o deti, ktoré sú pre ne určené.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

32. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh ústavný súd ustálil, že jej podstatou je tvrdené porušenie základného práva sťažovateľa, ako aj maloletého na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru, základných práv zaručených v čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1, čl. 4 ods. 3, čl. 32 ods. 4 a čl. 36 ods. 1 listiny a práv podľa čl. 3, 4, 5, 12 a 18 Dohovoru o právach dieťaťa

postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Em 4/2019 a uzneseniami okresného súdu č. k. 5 Em 4/2019-180 z 9. januára 2020, č. k. 5 Em 4/2019-183 z 9. januára 2020 a č. k. 5 Em 4/2019-185 z 9. januára 2020 z dôvodu vo vzťahu k napadnutým rozhodnutiam pre ich nedostatočné odôvodnenie a arbitrárnosť popierajúcu účel a význam právneho predpisu, na základe ktorého boli vydané. Vo vzťahu k napadnutému konaniu sťažovateľ uvádza, že došlo k popretiu zásady prihliadať primárne na záujem dieťaťa.

33. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti napadol aj „*rozhodnutie podľa zápisnice o odňatí dieťaťa podľa § 16 vyhlášky z 22. januára 2020*“. Podľa § 16 vyhlášky o každom úkone v rámci výkonu rozhodnutia sa spisuje záznam a ak je to vhodné a účelné, spisuje sa zápisnica. Ďalej toto ustanovenie obsahuje požiadavky na obsah týchto dokumentov a podmienky ich vyhotovovania. V zmysle tohto ustanovenia sa nevyhotovuje žiadne rozhodnutie, či už zakladajúce práva a povinnosti účastníkov konania, alebo deklaráujúce existenciu práv a povinností vo vzťahu k účastníkom konania. Z tohto dôvodu zápisnica o odňatí dieťaťa z 22. januára 2020 nemá povahu rozhodnutia, ako to popisuje sťažovateľ. Vzhľadom na to ústavný súd preskúmal namietanú zápisnicu, resp. priebeh výkonu rozhodnutia v nej zachytený v rámci napadnutého konania o výkon rozhodnutia ako celku a z tohto dôvodu ustálil predmet ústavnoprávneho prieskumu podanej ústavnej sťažnosti tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto rozhodnutia.

34. Ústavný súd na základe dopytu na okresnom súde z dôvodu podania odvolania proti uzneseniu okresného súdu č. k. 5 Em 4/2019-27 zo 4. novembra 2019, ako aj proti napadnutým uzneseniam zistil, že Krajský súd v Žiline uznesením č. k. 3 CoE 16/2020-235, 3 CoE 17/2020, 3 CoE 18/2020, 3 CoE 19/2020 zo 16. apríla 2020 rozhodol tak, že zrušil uznesenie okresného súdu č. k. 5 Em 4/2019-27 zo 4. novembra 2019, zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu č. k. 5 Em 4/2019-183 z 9. januára 2020, odmietol odvolanie sťažovateľa proti uzneseniam č. k. 5 Em 4/2019-180 a č. k. 5 Em 4/2019-185 z 9. januára 2020 a zastavil výkon rozhodnutia vedený pod sp. zn. 5 Em 4/2019, pretože došlo k uskutočneniu výkonu rozhodnutia.

III.1 K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa a maloletého rozhodnutím okresného súdu č. k. 5 Em 4/2019-183 z 9. januára 2020

35. Vo vzťahu k rozhodnutiu okresného súdu č. k. 5 Em 4/2019-183 z 9. januára 2020 ústavný súd konštatuje, že z dôvodu jeho zrušenia odvolacím súdom nie je napadnuté rozhodnutie spôsobilé zasiahnuť do označených práv sťažovateľa ani maloletého a vo vzťahu k tomuto rozhodnutiu je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená.

III.2 K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom a rozhodnutiami okresného súdu č. k. 5 Em 4/2019-180 a č. k. 5 Em 4/2019-185 z 9. januára 2020

36. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je zásadná odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97), a preto sa ich porušenie skúma spoločne (IV. ÚS 195/07, II. ÚS 7/97). Rovnaký záver možno konštatovať aj vo vzťahu k označenému čl. 36 ods. 1 listiny vzhľadom na jeho obsahovú totožnosť s čl. 46 ods. 1 ústavy.

37. Na účely posúdenia relevantnosti podanej ústavnej sťažnosti sa ústavný súd oboznámil s uznesením okresného súdu č. k. 5 Em 4/2019-180 z 9. januára 2020, ktorým súd návrh na odklad výkonu rozhodnutia, ako aj návrh na zastavenie výkonu rozhodnutia zamietol. Napadnuté rozhodnutie uvádza v odôvodnení dôležitú okolnosť, a to, že existuje dôvodné podozrenie z týrania matky (fyzického, ako aj psychického) realizovaného zo strany jej bývalého partnera a jeho rodiny. Z tohto dôvodu je klientkou [REDAKOVANÉ]. V tomto zariadení má matka zabezpečené bývanie, pomoc a poradenstvo týkajúce sa jednak starostlivosti o dieťa, ako aj jej zhoršeného psychického stavu spôsobeného týraním a odopieraním starostlivosti o maloletého. Kolízny opatrovník zhodne s vedúcou oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí a kurately a so zástupkyňou [REDAKOVANÉ], ktoré s matkou maloletého vykonávalo opatrenia

sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately, odporučili, aby sa výkon rozhodnutia uskutočnil a dieťa bolo odovzdané matke.

38. Okresný súd k návrhu na odklad výkonu rozhodnutia podľa § 389 ods. 1 CMP uviedol, že návrh je nedôvodný. Konkrétne k tvrdenej nekompetentnosti matky zabezpečiť osobnú starostlivosť o dieťa uviedol, že na základe exekučného titulu, rodičovskej dohody o výkone rodičovských práv a povinností bol maloletý zverený do osobnej starostlivosti matky so súhlasom jeho otca, pričom v tom čase nikto nenamietal neschopnosť matky vykonávať jej rodičovské práva a povinnosti. Rovnako prihliadol na odporúčania kolízneho opatrovníka. K otázke bývania matky súd skonštatoval, že ho má zabezpečené v [REDACTED] [REDACTED]. K tvrdeniam o opustení maloletého dobrovoľným odchodom zo spoločnej domácnosti s otcom maloletého uviedol, že sa nezakladajú na pravde, keďže sa tak dialo za prítomnosti polície. Okresný súd uzavrel, že u matky nebolo preukázané, že sa o dieťa nedokáže postarať, resp. že oň nejaví záujem. Odchod matky zo spoločnej domácnosti bol zapríčinený konfliktmi, resp. jej týraním a ponižovaním a následne dochádzalo k odopieraniu styku maloletého s matkou.

39. Ústavný súd hodnotí, že odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu, ktorým súd návrh na odklad výkonu rozhodnutia, ako aj návrh na zastavenie výkonu rozhodnutia zamietol, spĺňa požiadavku na kvalitu odôvodnenia rozhodnutí zaručenú čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z hľadiska existencie dôvodov, pre ktoré by výkon rozhodnutia mal byť odložený, resp. zastavený, okresný súd neidentifikoval žiadne ohrozenie života a zdravia dieťaťa, pre ktoré by nebolo možné dieťa odovzdať matke.

40. Napadnutým rozhodnutím č. k. 5 Em 4/2019-185 z 9. januára 2020 súd uložil sťažovateľovi pokutu za nesplnenie výzvy súdu vydananej podľa § 379 ods. 2 CMP z 5. decembra 2019. Podľa § 379 ods. 2 CMP ak sa javí, že účel pojednávania možno dosiahnuť aj písomnou výzvou, súd vyzve povinného na dobrovoľné plnenie a upozorní ho na následky neplnenia. Podľa § 382 CMP ak výzva súdu na dobrovoľné splnenie povinnosti

zostane bezvýsledná, súd môže uložiť povinnému pokutu do 1 000 eur. Pokutu možno uložiť aj opakovane za každé porušenie povinnosti vyplývajúcej z rozhodnutia.

41. Výzva súdu z 5. decembra 2019 bola sťažovateľovi doručená 12. decembra 2019. Jej obsahom bola výzva sťažovateľovi na rešpektovanie exekučného titulu a poučenie o následkoch jeho neplnenia. Keďže sťažovateľ exekučný titul nerešpektoval, súd mu uložil pokutu v zmysle § 382 CMP.

42. Proces uloženia pokuty zodpovedal príslušným ustanoveniam Civilného mimosporového poriadku a ústavný súd neidentifikoval žiadne vybočenie zo zákonného rámca pri ukladaní tejto pokuty. Tvrdenia sťažovateľa o nemožnosti uloženia pokuty dvakrát za porušenie rovnakej povinnosti boli bez právneho významu s ohľadom na zrušenie v poradí prvého rozhodnutia, ktorým bola sťažovateľovi uložená pokuta (uznesenie okresného súdu č. k. 5 Em 4/2019-183 z 9. januára 2020).

43. Napadnuté konanie na okresnom súde viedlo k výkonu exekučného titulu, na základe ktorého bol maloletý odovzdaný matke. K odňatiu maloletého došlo 22. januára 2020, priebeh tohto úkonu je zachytený v zápisnici o odňatí dieťaťa podľa § 16 vyhlášky. Z obsahu tejto zápisnice vyplýva, že úkon sa realizoval v mieste bydliska sťažovateľa, ako aj maloletého. Právny zástupca sťažovateľa vyslovil súhlas s dobrovoľným odovzdaním maloletého. Ďalej sa uvádza, že keď maloletý zbadal matku, natiahol k nej ruky, ona sa mu prihovarila. Dieťaťu začali brániť dostať sa k matke príbuzní sťažovateľa. Z tohto dôvodu sudkyňa vydala príkaz podľa § 388 ods. 3 CMP, aby sa ostatní príbuzní vzdialili. Matka maloletého prezliekla, maloletý sa rozlúčil s príbuznými a matka s dieťaťom opustili byt sťažovateľa. Odovzdanie prebehlo pokojne, dieťaťu bola zabezpečená autosedačka na jeho prevoz.

44. Ústavný súd konštatuje, že účelom výkonu rozhodnutia je dosiahnuť splnenie povinnosti uloženej exekučným titulom. V konaní o výkon rozhodnutí týkajúcich sa starostlivosti o maloletých poskytuje právny poriadok priestor aj na riešenie prípadných

situácií, keď výkon rozhodnutia uskutočniť nemožno. Tieto prípady sú upravené v § 389 a § 390 CMP.

45. V zmysle § 389 ods. 1 CMP súd môže odložiť výkon rozhodnutia aj bez návrhu, ak je život, zdravie alebo priaznivý vývoj maloletého výkonom rozhodnutia vážne ohrozený.

46. Podľa § 390 CMP súd aj bez návrhu uznesením konanie o výkon rozhodnutia zastaví, ak

- a) sa exekučný titul dovtedy nestal vykonateľným,
- b) exekučný titul bol po nariadení výkonu rozhodnutia zrušený; ak bol exekučný titul zmenený, súd môže pokračovať vo výkone rozhodnutia podľa zmeneného exekučného titulu,
- c) výkon rozhodnutia bol súdom vyhlásený za neprípustný, pretože je tu iný dôvod, pre ktorý rozhodnutie nemožno vykonať,
- d) okolnosti, ktoré nastali po vzniku exekučného titulu, spôsobili zánik uloženej povinnosti,
- e) došlo k splneniu povinnosti,
- f) došlo k uskutočneniu výkonu rozhodnutia.

47. Z tohto pohľadu sťažovateľ využil svoje právo navrhnúť odklad, resp. zastavenie výkonu rozhodnutia. Okresný súd adekvátne preskúmal sťažovateľov návrh a ustálil, že nie je dôvod na odklad, resp. zastavenie výkonu rozhodnutia. Následne okresný súd správne pristúpil k samotnému výkonu rozhodnutia v mieste bydliska maloletého. Účelom exekučného titulu bolo, aby bol maloletý odovzdaný do starostlivosti matky, a tento účel bol zavŕšený samotným výkonom rozhodnutia.

48. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru zahŕňajúcich právo na spravodlivé súdne konanie, resp. základné právo na súdnu ochranu, ktoré garantuje jeho adresátom, že konajúci súd bude konať

v súlade s platnou právnou úpravou a svoje rozhodnutia založí na preskúmateľných argumentoch, nemožno okresnému súdu vytknúť nedostatky namietané sťažovateľom.

49. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať takú ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (z novších rozhodnutí napr. I. ÚS 418/2019, ktoré zároveň odkazuje na staršie rozhodnutia I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

50. Ústavný súd na základe uvedeného ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre zjavnú neopodstatnenosť.

III.3 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom a rozhodnutiami okresného súdu č. k. 5 Em 4/2019-180 a č. k. 5 Em 4/2019-185 z 9. januára 2020

51. Primárnym účelom čl. 8 dohovoru je ochrana proti arbitrárnym zásahom do súkromného a rodinného života, obydľia a korešpondencie zo strany orgánu verejnej moci (Libert proti Francúzsku, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 22. 2. 2018, sťažnosť č. 588/13, ods. 43). Členské štáty však majú aj pozitívny záväzok zabezpečiť, že práva chránené čl. 8 dohovoru budú rešpektované aj medzi súkromnými osobami (Burbulescu proti Rumunsku, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 5. 9. 2017, sťažnosť č. 61496/08, ods. 108). Tieto záväzky môžu zahŕňať prijatie opatrení určených na zabezpečenie rešpektovania súkromného života aj vo sfére vzťahov medzi jednotlivcami

navzájom (Evans proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 10. 4. 2007, sťažnosť č. 6339/05).

52. Z hľadiska posudzovania porušenia základného práva na ochranu súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, resp. práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru, je potrebné poukázať na skutočnosť, že maloletý bol zverený do osobnej starostlivosti matky na základe dohody rodičov. Je pravdou, že odňatím dieťaťa sťažovateľovi došlo k zásahu do jeho rodičovských práv, tento zásah však bol vykonaný na základe právoplatného rozhodnutia súdu, preto nemožno uvažovať o jeho neoprávnenosti aj s ohľadom na už uvedené závery. Z tohto dôvodu možno konštatovať, že aj v tejto časti je ústavná sťažnosť sťažovateľa zjavne neopodstatnená.

III.4 K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy napadnutým postupom a rozhodnutiami okresného súdu č. k. 5 Em 4/2019-180 a č. k. 5 Em 4/2019-185 z 9. januára 2020

53. Sťažovateľ namieta, že okresný súd neprimeraným spôsobom zvýhodnil matku maloletého a poskytol jej bezplatnú právnu pomoc, na ktorú podľa jeho názoru nemala nárok z dôvodu, že disponovala väčšou našetrenou finančnou hotovosťou, a sám sťažovateľ musel hradiť výdavky súvisiace s vedenými súdnymi konaniami, čím došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy a základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy.

54. Ústavný súd k tejto námietke uvádza, že sťažovateľ netvrdil, že sám žiadal o bezplatnú právnu pomoc. Okolnosti poskytnutia prípadnej bezplatnej právnej pomoci matke maloletého nie sú predmetom tohto konania a ani ním nemôžu byť, pretože posúdenie, či konkrétna fyzická osoba spĺňa podmienky na jej poskytnutie, patrí do výlučnej rozhodovacej právomoci Centra právnej pomoci. Sťažovateľ podanou ústavnou sťažnosťou nenapadol žiadne takéto rozhodnutie.

55. Z hľadiska posúdenia základného práva na rovnosť účastníkov konania ústavný súd uvádza, že okolnosti uvádzané sťažovateľom zhrnuté v bode 53 tohto rozhodnutia nie sú spôsobilé zasiahnuť do základného práva sťažovateľa na rovnosť účastníkov konania, keďže rovnosť účastníkov konania sa týka predovšetkým možnosti predkladať dôkazy, resp. tvrdenia a oboznamovať sa s dôkazmi a tvrdeniami poskytnutými zo strany ostatných účastníkov konania.

56. Z uvedených záverov vyplýva, že aj v tejto časti ústavný súd podanú ústavnú sťažnosť odmieta pre zjavnú neopodstatnenosť.

III.5 K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1, čl. 4 ods. 3 a čl. 32 ods. 4 listiny napadnutým postupom a rozhodnutiami okresného súdu č. k. 5 Em 4/2019-180 a č. k. 5 Em 4/2019-185 z 9. januára 2020

57. Ústavný súd konštatuje, že čl. 2 ods. 2 listiny neobsahuje žiadne základné práva alebo slobody (II. ÚS 328/2016). Čl. 3 ods. 1 listiny zakotvuje tzv. antidiskriminačný princíp uplatniteľnosti základných práv a slobôd. Čl. 4 ods. 3 listiny obsahuje požiadavku, že obmedzovanie základných práv a slobôd má platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky. Čl. 32 ods. 4 listiny definuje rodičovské práva na výchovu svojich detí a práva detí byť vychovávané svojimi rodičmi, pričom podmienky obmedzovania týchto práv stanovuje zákon a k obmedzeniu možno pristúpiť len na základe rozhodnutia súdu. Ústavný súd posúdil prípadné porušenie čl. 32 ods. 4 listiny v kontexte čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1 a čl. 4 ods. 3 listiny.

58. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv podľa listiny ústavný súd odkazuje na bod 52 tohto uznesenia a z rovnakých dôvodov konštatuje zjavnú neopodstatnenosť aj vo vzťahu k týmto označeným článkom listiny.

III.6 K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 3, 4, 5, 12 a 18 Dohovoru o právach dieťaťa napadnutým postupom a rozhodnutiami okresného súdu č. k. 5 Em 4/2019-180 a č. k. 5 Em 4/2019-185 z 9. januára 2020

59. Z hľadiska sťažovateľa ako adresáta základných práv na základe Dohovoru o právach dieťaťa možno uvažovať o aplikácii čl. 5 v spojení s čl. 18 Dohovoru o právach dieťaťa, ktoré zakotvujú povinnosť zmluvného štátu rešpektovať výkon rodičovských práv a povinností a zároveň rešpektovať zásadu, že obaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a rozvoj dieťaťa v súlade s ostatnými článkami tohto dohovoru a s prihliadnutím na najlepší záujem dieťaťa.

60. Z tohto pohľadu ústavný súd aj s ohľadom na predchádzajúcu argumentáciu týkajúcu sa tvrdeného zásahu do základného práva sťažovateľa podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru nezistil žiaden rozpor v postupe okresného súdu ani v napadnutých rozhodnutiach s označenými článkami Dohovoru o právach dieťaťa.

61. Ostatné označené články Dohovoru o právach dieťaťa nie sú relevantné pre sťažovateľa z hľadiska porušenia jeho základných práv, a to z dôvodu, že nie je ich adresátom (čl. 3 a čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa), ako aj z dôvodu, že samy osebe v sebe neobsahujú základné právo uplatniteľné sťažovateľom, ale len záväzok štátu implementovať do svojho právneho poriadku práva detí v súlade s Dohovorom o právach dieťaťa (čl. 4 Dohovoru o právach dieťaťa).

62. Z uvedených dôvodov je ústavná sťažnosť v tejto časti zjavne neopodstatnená.

III.7 K namietanému porušeniu označených práv maloletého napadnutým postupom a rozhodnutiami okresného súdu č. k. 5 Em 4/2019-180 a č. k. 5 Em 4/2019-185 z 9. januára 2020

63. Z hľadiska posudzovania porušenia označených práv maloletého napadnutými rozhodnutiami okresného súdu ústavný súd uvádza, že rozhodnutie č. k. 5 Em 4/2019-185 z 9. januára 2020, ktorým bola sťažovateľovi uložená pokuta za nesplnenie výzvy súdu,

nezasahuje do práv maloletého, keďže zaplatenie pokuty zaťažuje sťažovateľa, preto je vo vzťahu k tomuto rozhodnutiu ústavná sťažnosť maloletého zjavne neopodstatnená.

64. K postupu okresného súdu a jeho rozhodnutiu č. k. 5 Em 4/2019-180 z 9. januára 2020 ústavný súd uvádza, že vo vzťahu k maloletému je potrebné prihliadať v prvom rade na jeho najlepší záujem, čo je požiadavka vyplývajúca aj z označeného čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa.

65. Sťažovateľ v podstate dôvodil, že výkon rozhodnutia sa nemal vôbec uskutočniť, pretože nie je v záujme dieťaťa, aby bolo v osobnej starostlivosti matky, keďže ona sama nie je spôsobilá sa o dieťa postarať, a tým môže dôjsť k ohrozeniu jeho zdravia, života a riadneho vývinu. Rovnako namieta, že matka maloletému nie je schopná vytvoriť stabilné prostredie, pretože sama nemá trvalé bývanie a bytovú otázku si zabezpečuje bývaním v krízovom centre.

66. Ústavný súd po zhodnotení predchádzajúcich záverov vo vzťahu k sťažovateľovi v rámci napadnutého konania na okresnom súde, ako aj v rámci napadnutého rozhodnutia č. k. 5 Em 4/2019-180 z 9. januára 2020, ktorým bol zamietnutý návrh na odklad výkonu rozhodnutia, ako aj návrh na zastavenie výkonu rozhodnutia, konštatuje, že okresný súd v prejednávanej veci zisťoval, či je v najlepšom záujme dieťaťa uskutočniť výkon rozhodnutia, a po vyhodnotení tejto otázky samotný výkon rozhodnutia uskutočnil. Ústavný súd poukazuje na vyjadrenia kolízneho opatrovníka, vedúcej oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí a kurately, ako aj zástupkyne krízového centra, ktorí zhodne odporučili, aby sa výkon rozhodnutia uskutočnil, keďže na strane matky neexistovali také okolnosti, ktoré by bránili výkonu riadnej osobnej starostlivosti o dieťa.

67. Vzhľadom na nízky vek dieťaťa nebolo možné uvažovať o porušení čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa, ktorý zaručuje práva dieťaťa vyjadriť svoj názor. V čase výkonu rozhodnutia maloletý nedovŕšil ani dva roky veku.

68. Uvedené závery ústavný súd viedli k odmietnutiu ústavnej sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej aj vo vzťahu k označeným právam maloletého.

69. Ústavný súd sa v tejto súvislosti zaoberal aj otázkou možnej kolízie záujmov medzi sťažovateľom ako zákonným zástupcom a maloletým. V napadnutom konaní na okresnom súde bol maloletému ustanovený kolízny opatrovník, a to z dôvodu existencie možnej kolízie záujmov medzi jeho rodičmi ako zákonnými zástupcami a samotným maloletým. S prihliadnutím na závery uvedené v náleze ústavného súdu č. k. II. ÚS 376/2019-61 z 15. apríla 2020 aj v konaní pred ústavným súdom možno v prípade kolízie záujmov medzi zákonným zástupcom a maloletým ustanoviť maloletému kolízneho opatrovníka.

70. Z dôvodu, že ústavný súd v konkrétnom prípade v rámci kvázi meritórneho prieskumu podanej ústavnej sťažnosti zistil, že podaná ústavná sťažnosť je ako celok vo vzťahu k právam sťažovateľa, ako aj vo vzťahu k právam maloletého zjavne neopodstatnená, nepristúpil k ustanoveniu kolízneho opatrovníka, pretože nezistil ústavnoprávnu relevanciu predkladaných argumentov.

71. V závere ústavný súd dáva sťažovateľovi ako zákonnému zástupcovi maloletého do pozornosti, že narodením dieťaťa má dieťa právo na starostlivosť oboch rodičov, ktorí sú povinní dbať na jeho riadnu výchovu, výživu a starostlivosť (každý podľa svojich schopností a možností). Je v najlepšom záujme dieťaťa, aby si rodičia svoje rodičovské práva a povinnosti uvedomili a spoločne sa pokúsili aj napriek tomu, že nežijú v spoločnom partnerskom zväzku, o kooperáciu vo výchove dieťaťa. Prípadné spory, ktoré rodičia už od nízkeho veku dieťaťa riešia súdnou cestou, poškodzujú v prvom rade maloletého.

72. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. augusta 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu